

WELCOME

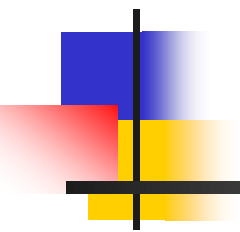

Dr.B.K.Mane

Associate Professor,

Arts and Commerce College,

Ashta

B. Com Part III

Business Environment

(Indian Economic Environment)

व्यावसायिक पर्यावरण

व्यावसायिक पर्यावरणाची संकल्पना स्वरूप

व्यावसायिक पर्यावरणाचे घटक

१ . अंतर्गत घटक

२ . बाह्य घटक   १ . सूक्ष्म घटक   २ स्थूल घटक

■ १ . अंतर्गत घटक

१ व्यवसायाची मूल्ये

२ व्यवसायाची उद्दिष्टे

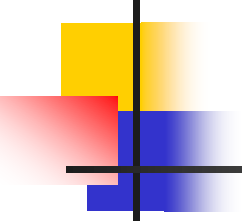
३ . अंतर्गत क्षमता

४ व्यवस्थापनकौशल्ये ४ वित्तीय घटक

५ उद्योगसंस्थेचा नावलौकिक

६ संशोधन व तंत्रविषयक दृष्टिकोन

७ बाजारविषयक कार्यक्षमता ८ मानवी साधनांचा वापर .

■ २ .बाहय घटक यामध्ये दोन उपविभाग सूक्ष्म व स्थूल असे आहेत .

■ १ सूक्ष्म घटक

■ १ ग्राहक

■ २ पुरवठादार

■ ३स्पर्धक ४जनता

■ ५भांडवलदार

■ ६ विपणन

■ स्थूल किंवा सर्वसाधारण घटक

- १ आर्थिक
- २ सामाजिक व सांस्कृतिक
- ३ लोकसंख्या
- ४ राजकिय वप्रशासकिय
- ५ नैसर्गिक भौगोलिक
- ६ जागतिक परिस्थिती

भारतीय शेती

- भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीचे असणारे महत्व
- १ राष्ट्रीय उत्पन्नात असणारा वाटा
- २ रोजगारातील वाटा
- ३ औद्योगिक विकासात महत्वाचे स्थान
- ४ व्यापारवाढीला चालना
- ५ सरकारी महसूल
- ६ वाहतुक दळणवळणात असणारे स्थान

■ भारतीय शेतीमाल बाजारपेठ

शेतीमाल बाजारपेठेचे स्वरूप

१. शेतमालाचे उत्पादन गावतील साव्कार किंवा व्यापारी यांना विकणे
२. मोठे गाव तालुका व जिल्हास्तरावर किंवा आठवडी बाजारात विक्री करणे .
३. व्यापारी अडते दलाल मध्यस्थ यांना शेतमालाची विक्री करणे .
४. शेतकरी स्वतः मंडईत जाऊन मालाची विक्री करतो .

शेतीमाल बाजारातील समस्या

- १ शेतीमालाचे उत्पादन करणारा शेतकरी किंमतकर्ता नाही
- २ मध्यस्थ दलाल अडते यांचा प्रभाव मोठा आहे .
- ३ शेतीमाल साठवणूकीमधील समस्या
- ४ वाहतुक दळणवळणाच्या अडचणी
- ५ कर्जबाजरीपणा व मर्यादित पतपुरवठा
- ६ बाजारातील गैरव्यवहार
- ७ प्रतवरी व प्रमाणीकरणाचा अभाव
- ८ शेतकरी संघटनांच्या मर्यादा
- ९ सरकारचे उदासिन व थरसोडवृत्तीचे धोरण

शेतीमाल किंमतविषयक धोरण

विविध शेतमालाच्या किंमती विशिष्ट पातळीवर स्थिर ठेवणे आणि शेतमालाला किमान आधारभूत किंमत मिळवून देणे म्हणजे शेतमाल किंमतविषयक धोरण होय

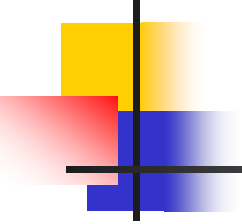
शेतमाल किंमतविषयक धोरणाची आवश्यकता

- १ शेती विकासात स्थिरता
- २ शेतमालाला योग्य किंमत मिळवून देणे
- ३ शेतकरी वर्गाचे राहणीमान उंचावणे
- ४ ग्रामीण क्षेत्राचा विकास करणे

किंमत स्थिरीकरणासाठीची उपाययोजना

१. धान्याचा शिल्लकी साठा ठेवणे
२. अन्नधान्याची आयात करणे
३. किमान आाथरभूत किंमती निशित करणे
४. किंमतआयोग
५. विविध मंडळे कापूस ताग तंवाखू भाजीपाला यांची स्वतंज मंडळे कार्यरत .
६. साठवणूक सोयी
७. नियंजित बाजारपेठा
८. कृषी पतपुवठा
९. कृषीसंशोधन

-
- **अन्नसुरक्षेची संकल्पना** : सर्व नागरिकांना सर्वकाळी कार्यक्षमता टिकावूण ठेवण्यासाठी तसेच आरोग्यदायी जीवण जगण्यासाठी पुरेशे अन्नधान्य उपलब्ध होणे म्हणजे अन्नसुरक्षा होय
  - **अन्नसुरक्षेचे टप्पे** :
  - पहिला टप्पा : गहू ज्वारी तांदूळ मका वाजरी ही धान्ये
  - दुसरा टप्पा : उपरोक्त धान्ये आणि डाळी
  - तिसरा टप्पा : उपरोक्त धान्ये आणि डाळी दर्जायुक्त आणि भाजीपाला दुग्धजन्य पदार्थ
  - चौथा टप्पा : यामध्ये सर्व दर्जेदार धान्ये डाळी भाजीपाला दुग्धजन्य पदार्थ मटन मासे अंडी

भारतातील अन्नसुरक्षा

- अन्नसुरक्षेची संकल्पना :

सर्व नागरिकांना सर्वकाळी कार्यक्षमता टिकावून ठेवण्यासाठी तसेच आरोग्यदायी जीवण जगण्यासाठी पुरेशे अन्नधान्य उपलब्ध होणे म्हणजे अन्नसुरक्षा होय

- अन्नसुरक्षेचे टप्पे:

- पहिला टप्पा : गहू ज्वारी तांदूळ मका बाजरी ही धान्ये

- दुसरा टप्पा : उपरोक्त धान्ये आणि डाळी

- तिसरा टप्पा : उपरोक्त धान्ये आणि डाळी दर्जायुक्त आणि भाजीपाला दुग्धजन्य पदार्थ

- चौथा टप्पा : यामध्ये सर्व दर्जेदार धान्ये डाळी भाजीपाला दुग्धजन्य पदार्थ मटन मासे अंडी

घटक	आहारातील टक्केवारी
अन्नधान्य	५९.६
डाळी	१४.२
भाजीपाला	४.१
फळे	३.२
दुग्धजन्य	९.१
अंडी मांस मासे	४.५

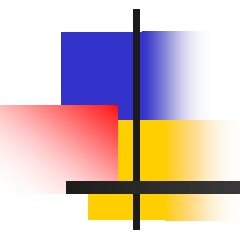

■ भारतातील अन्नधान्याची उपलब्धता

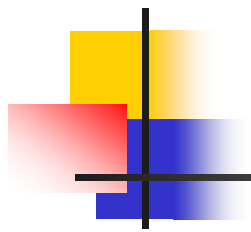
■ वर्ष	अन्नधान्य	डाळी	एकूण
■ १९५० ५१	३५४	६७	४१८
■ २००१ ०२	३८५	२९	४१४
■ २००५ ०६	३८२	२७	४०९
■ २०११ १२	३९२	४२	४३४
■ आकडे किलोग्रॅमध्ये			

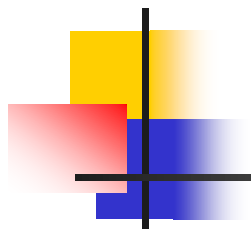

THANK YOU

THANK YOU